

bu okullara gönderilmesi Yunan makamlarınca mecbur tutulmaktadır.

Lozan Antlaşması'na göre (md. 39) Batı Trakya'da yaşayan Türkler'in her yerde ana dilleri Türkçe'yi kullanabilecekleri hükme bağlanmış olduğu halde bugün resmî dairelerde Türkçe konuşanların işleri görülmemektedir.

1920'lerden itibaren faaliyet gösteren Gümölcine Türk Gençleri Birliği, İskeçe Türk Birliği ve Batı Trakya Türk Öğretmenleri Birliği dernekleri, adlarındaki "Türk" kelimesinden dolayı, 29 Kasım 1983'te Rodop Valisi Apostolos Papadimitru tarafından kapatılmaları hususunda bidayet mahkemesinde dava açıldı. Mahkeme valinin isteği doğrultusunda 23 Şubat 1984 tarihinde Gümölcine'deki derneği kapatma kararı aldı. İstinaf mahkemesine yapılan itirazlar 9 Aralık 1986'da reddedildi ve karar Yunan Yargıtay'ınca da 2 Ekim 1987 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girdi. Buna rağmen söz konusu dernekler bugün de faaliyetlerini sürdürmektedirler. Yine aynı tarihlerde Yunan hükümet sözcüsünün Batı Trakya'da Türk olmadığını söylemeye kalkışması Batı Trakya Türkleri'nin tepkisine yol açmış, 29 Ocak 1988 tarihinde Gümölcine olayları meydana gelmiştir.

1971'de İskeçe'deki tarihi Tabakhane Camii'nin park yapma gerekçesiyle yıktırılmasından sonra yakın yıllarda camilere yönelik saldırılar, kundaklamalar, kabristan ve mezarlıkların park ve yeşil sahaya içine alınıp tahrip edilmesi gibi olaylar giderek artış göstermiştir.

Batı Trakya Türkleri'nin cemaat idare heyetleri, 1913 Atina Antlaşması'na dayanılarak 1920 yılında çıkarılan kanuna göre Türkler tarafından seçilmekteydi. Bu heyetlerin görevi Türk vakıflarını ve şehirlerdeki ilkokulları idare etmekte. Faaliyetleri de müftüler tarafından denetlenirdi. Türk toplumunun temsil organı durumundaki cemaat yönetimlerinin statüsünün değiştirmek maksadıyla Yunan yönetimi zaman zaman isim değişikliği müdahalesinde bulunmuştur. 1951'de heyetin adı İslâm Cemaatlerine Ait Servetleri İdare Komisyonu olmuş, 1967'de ise Müslüman Emlâkini Tedvîre Memur Heyet adını almıştır. Ayrıca 1967'de çıkarılan bir kanunla seçimle iş başına gelenler uzaklaştırılmış ve tayinle yeni heyetler oluşturulmuştur. Bugüne kadar görevleri devam eden bu heyetler Türk vakıflarını muhafaza edememiştir. Gümölcine vilâyetindeki heyet

vakıfları koruyabilmişse de yönetimin çıkardığı güçlükler karşısında 8 Ağustos 1989'da istifa etmiştir. Yunanistan yönetimi, Türkler'in uygulanmasını istedikleri 1920 tarihli kanuna karşılık 1980'de başka bir kanun çıkarmıştır. Bu kanuna göre Türk vakıfları küçük birimlere ayrılmakta, müftülerin elinde olan denetim hakkı valiye verilmektedir. Türkler bu kanunu kabul etmediklerinden Yunan yönetimi de bugüne kadar bütün çabalara rağmen bunu uygulama alanına koyamamıştır. Türkler'in kişi ve aile huku konularında kadılık (hâkimlik) yapan ve dinî liderleri olan müftülerin de milletlerarası antlaşmalara ve 1920'de çıkarılan kanuna göre Türkler tarafından seçilmesi gerekirken 1985'te vefat eden Gümölcine müftüsünün yerine Yunan yönetimince doğrudan bir müftü tayin edilmesi kabul edilemez bir müdahale olarak nitelendirilmektedir. Dinî müesseselere yapılan bu tür müdahaleler Türkler'in hak arama mücadelesini başlatmıştır.

Bugün Batı Trakya Türkleri'ne inşaat ve tamir izni verilmemekte, gayri menkul satın almalarına müsaade edilmemektedir. Arazileri de çeşitli sebeplerle kamulaştırılmaktadır. Mayıs 1978'de Gümölcine'nin Yahyabeyli, Vakıf, Kafkas-köy ve Ambar köylerinde 4000 dönümlük ekim alanı sanayi sitesi yapmak için, 1980'de Gümölcine'nin kuzeybatısında Yaka tarlaları olarak bilinen 3000 dönümlük tarla Trakya Dimokritos Ünversitesi için, gene Gümölcine'nin kuzeyinde 4300 dönüm arazi askerî bölge için kamulaştırılmıştır. 1984'te Gümölcine'nin Karacaoğlan, İrcan, Sirkeli ve Kozluk bir arazi açık hava hapishanesi için kamulaştırılmıştır. Ayrıca 1982'de İskeçe'nin İnhanlı köyü arazisi Türkler'den alınıp Rumlar'a verilmeye çalışılmış ve Türkler'e ait topraklar Rumlar'a dağıtılmak istenmiştir. Yunan vatandaşlık yasasının 19. maddesine göre Batı Trakya Türkleri vatandaşlıktan kolayca çıkarılabilmektedirler. Çünkü bu yasaya göre Rum asıllı olmayan Yunan vatandaşları Yunanistan dışında ikamet ettikleri takdirde İçişleri Bakanlığı'nın kararıyla vatandaşlıktan çıkarılabilmektedirler.

Günümüzde Batı Trakya Türkleri, milletlerarası ve Türkiye ile Yunanistan arasındaki anlaşmaların sağladığı haklarının Yunan idaresince ihlâl edilmesi üzerine haklarının iadesi için mücadelelerini sürdürmektedirler.

BİBLİYOGRAFYA :

- BA, *Tapu-Tahrir*, nr. 20, s. 141-288; nr. 77, s. 399-457; nr. 167, s. 7-16; nr. 306, s. 115-126; nr. 311, s. 36-65; nr. 370, s. 19-42, 43-48; *Les Statistiques de la Population en Thrace-Occidentale* (nşr. Publication du Comité de la Thrace-Occidentale), İstanbul 1920; *Lozan Sulh Muahedenâmesi, Mukavelât ve Sene-dât-ı Sâire 24 Temmuz 1339/1923*, İstanbul 1339; *Tevfik Bıyıklıoğlu, Trakya'da Millî Mücadele*, Ankara 1955, I-II; Ahmet Aydın, *Batı Trakya Faciasının İçyüzü*, İstanbul 1971; lawoa Kamosawa, "The Case of Turks in Western Thrace", *Population Mobility in the Mediterranean World, Studies in the Historical and Contemporary Aspects* (nşr. Mediterranean Studies Research Group), Tokyo 1982; Baskın Oran, *Türk-Yunan İlişkilerinde Batı Trakya Sorunu*, Ankara 1986; Nevzat Gündüz, *1913 Garbî Trakya Hükümet-i Müstakilesi*, Ankara 1987; Hristaki Karagöz, "İslâm Cemâatları Kanunu Müftüler ve Başmüftü İntihâbiyle İslâm Cemâatleri'ne Ait Varidât-ı Evkâfın Sûret-i İdâresine Mûteallik Kanun, No: 2345, 24 Haziran - 3 Temmuz 1920", *Mecmûa-i Kavâ-nîn-i Yunâniyye*, sy. 5, Selanik 1337/1921, s. 52-66.

YUSUF HALAÇOĞLU — HALİT EREN

BÂTIL

(bk. BUTLÂN).

BÂTIL

(باطل)

Hız Peygamber'e
veya bir İslâm büyüğüne
nisbet edilen asılsız söz

(bk. MEVZÜ).

BÂTIL

(الباطل)

Gerçeğe uymayan
inanç, hüküm ve düşünceleri
ifade eden terim, hakkın karşıtı.

"Boşa gitmek, temelsiz ve devamsız olmak" anlamındaki butlân kökünden türeyen bâtil, türevleriyle birlikte Kur'ân-ı Kerim'de otuz altı defa geçmektedir. Söz konusu yerlerde "yalan" (el-Mü'min 40/78; Fussilet 41/42), "boşa çıkan amel" (el-Bakara 2/264), "çirkin, faydasız ve gâyesiz iş" (Âl-i İmrân 3/191), "Allah'ın dışında ilâh diye tapınılan put" (Lokmân 31/20), "hakkı örten perde" (Âl-i İmrân 3/71), "hakkın zıddı" (eş-Şuarâ 42/24), "gerçek bilgiye dayanmayan delil" (el-Mü'min 40/5) gibi birbirinden farklı anlamlarda kullanılmıştır. İlgili âyetlerde sellerin veya ateşte eritilen nesnelerin üzerindeki köpüğe benzetilen (er-Ra'd 13/17) bâtilin hak karşısında varlığını

sürdüremeyeceği ve kısa zamanda yok olup gideceği bildirilmiş (el-İsrâ 17/81), Ehl-i kitabın bile bile hakkı bâtıla karıştırıp gerçeği gizlediği açıklanmış ve onlar böyle davranmamaları için uyarılmışlardır (Âl-i İmrân 3/71; el-Bakara 2/42). Yine bu âyetlerde Kur'an'a bâtılın hiçbir şekilde yaklaşılamayacağı, Allah'ın ona karışacak bâtılı yok edip hakkı devam ettireceği belirtilmiştir (Fussilet 41/42; eş-Şuarâ 42/24), meşruiyet sınırları dışına çıkarak birbirlerine ait malları bâtil yollarla yememeleri için insanlar uyarılmış (en-Nisâ 4/29), göklerin, yerin ve aralarındaki varlıkların bâtil olarak (boşu boşuna) yaratılmadığına işaret edilmiştir (Sâd 38/27). İlgili âyetlerde ayrıca bâtılın (ilâh diye tapınılan varlıklar) hiçbir şeyi ilk defa yaratamayacağı gibi yok oluştundan sonra da onu tekrar diriltemeyeceğine dikkat çekilmiş (Sebe' 34/49), kendilerine gökten ve yerden rızık veren Allah'ı bırakıp da bu nevi işlerin hiçbirine gücü yetmeyen putlara tapan bâtil inanç sahipleri kınanmış (en-Nahl 16/72-73) ve neticede bunların hüsranda kalacakları haber verilmiştir (el-Ankebût 29/25).

Bâtıl, hadislerde de Kur'an'dakine yakın anlamlarda kullanılmıştır. İlgili hadislerde Allah'tan başka her şeyin bâtil olduğu (Buhârî, "Rikâk", 29), Allah'ın ehl-i hakkı ehl-i bâtıla mağlûp olmaktan koruduğu (Ebû Dâvûd, "Fiten", 1), müslümanların hakkı, gayri müslimlerin ise bâtili temsil ettiği (Buhârî, "Şurû", 15) ve dinî konularda bilgi almak için Ehl-i kitap âlimlerine başvurulması halinde bâtil olan bir akîdeyi tasdik etme veya bir gerçeği yalanlama ihtimali bulunduğu (Müsne'd, III, 338) bildirilerek bâtıla genellikle hakkın zıddı bir anlam verilmiştir. Hz. Peygamber ayrıca bazı hadislerinde şiirleri bâtil diye nitelendirmiştir. Hadis yorumcuları bundan şiir sanatının övgü veya yergi vesilesi olamayacağı sonucunu çıkarmışlardır (İbnü'l-Esîr, b'tl" md.).

Âyet ve hadislerdeki anlamlarından hareketle İslâmî kaynaklarda bâtil şu şekillerde tarif edilmiştir: Şeriatın yasakladığı her şey, gerçekliği bulunmayan her şey, yalan ve yanlış olmasa bile planlanan hedefe ulaştırmayan her türlü faydasız iş, söz ve davranış, genellikle kabul edilmiş inançlara uygun olmayan hükümler. Bazan da "hükümün gerçeğe, düşüncenin de kendi reel konusuna aykırı bulunması" diye tanımlanarak bâtilin sadece inanç ve hükümleri değil tasavvurları da içine alan bir terim olduğu kabul edilmiştir (Cemil Salîbâ, I, 193). Buna göre bir hüküm veya tasavvurun

gerçeğe aykırı oluşunu ifade ettiği için bâtilin kesin hiçbir dilele dayanması mümkün değildir. Bununla birlikte konusunu daha çok duyu verilerinin dışında kalan inanç ve düşünce problemleri oluşturduğu veya bâtilin hak suretinde görünme, hakkın da bâtıla karıştırılma imkânı bulunduğu yahut da toplumda bâtilin lehinde, hakkın ise aleyhinde bir dayanışma içine girildiği için insanlar çok defa bâtili hak, hakkı da bâtil telakki edebilmişlerdir.

Bâtıl İslâmî literatürde yanlış, asılsız ve ilâhî kaynaklı olmayan din ve mezhepler için kullanıldığı gibi farklı mezhepleri benimseyen hak din mensuplarınınca çeşitli grupları kötülemek maksadıyla da sık sık başvurulana bir terim olmuştur. Tasavvufî ise Allah'ın dışında kalan bütün varlıklar değişkenlik ve fânîlik özellikleri taşıdıklarından bâtil kabul edilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, "b'tl" md.; İbnü'l-Esîr, *en-Nihâye*, "b'tl" md.; *Lisânü'l-'Arab*, "b'tl" md.; *et-Ta'rifât*, "bâtil" md.; Tehânevî, *Keşşâf*, "hak" md.; Mustafavî, *et-Tahkîk* "b'tl" md.; *Müsne'd*, III, 338; Buhârî, "Rikâk", 29, "Şurû", 15; Ebû Dâvûd, "Fiten", 1; Nesâî, "Kıyâmü'l-leyl", 12; İbnü'l-Cevzî, *Nüzhetü'l-a'yûn*, s. 195-197; Fahreddin er-Râzî, *Tefsîr*, V, 118; X, 69-70; Teftâzânî, *Şerhu'l-'Aka'id*, İstanbul 1317, s. 5; Ebû'l-Bekâ, *el-Külliyât*, Bulak 1281, s. 98-99; Elmalılı, *Hak Dini*, II, 1261, 1341; M. Reşid Rızâ, *Tefsîrü'l-menâr*, Beyrut, ts. (Dârü'l-Ma'rife), IV, 142-143; VII, 579; XI, 436; Cemil Salîbâ, *el-Mu'cemü'l-felsefî*, Beyrut 1982, I, 193-194; Muhammedî er-Rişehrî, *Mizânü'l-hikme*, Kum 1362-63 hş./1403-1405, I, 426-429.

FAHRETTİN OLGUNER

BÂTİL İNANÇ

(bk. HURAFE).

BATILILAŞMA

Batı dışındaki toplumlarda Batı'nın gelişmişlik seviyesine ulaşma çabalarını ifade etmek için kullanılan bir tabir.

I. GİRİŞ

II. FELSEFİ DÜŞÜNCE

III. EĞİTİM VE ÖĞRETİM

IV. HUKUK

V. EDEBİYAT

VI. MİMARİ

VII. MÜSİKİ

I. GİRİŞ

Günümüz Türkçe'sinde Batılilaşma (Garplılaşma) tabiri, genel olarak Batı ülkeleri dışında kalan toplumlarda, özel

olarak da Osmanlı İmparatorluğu ile Cumhuriyet Türkiye'sinde Batı'nın gelişmişlik seviyesine ulaşabilmek için gerçekleştirilen siyasî, sosyal ve kültürel hareketleri ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Ancak Osmanlılar'ın Batı'ya yönelişinin başlangıcından beri öncelikle askerî ve eğitim müesseselerini içine alan değişme, başkalaşma ve gelişmelere, bir taraftan sosyal olayların karakteri, diğer taraftan Osmanlı Devleti'nin tarihî özelliği ve coğrafi konumu dikkate alınarak birçok isim verilmiştir. XVIII. yüzyılın başlarında *teceddüd* veya *islahat*, daha sonra *tanzimat* olarak adlandırılan hareketler, İstanbul'un çeşitli kesimlerindeki farklı yaşayış biçimlerini de ifade etmek üzere *asrîlik*, *asrileşme* gibi benzer kavramlarla da anlatılmaya çalışılmıştır. Osmanlılar'ın son yılları ve Cumhuriyet'in başlarında gözlenen gelişmeler Batılılaşma hareketini ifade edecek bir tarzda *muasırlaşma*, *muasır medeniyet seviyesine ulaşma* gibi tabirlerle de anlatılmış, dildeki sadeleştirme gayretiyle zamanla bunun yerine *çağdaşlaşma* deyimini benimsenmiştir.

Bazı araştırmacılar Batılılaşma kavramı yerine çağdaşlaşma veya modernleşme kavramlarını kullanmayı uygun görüyorlarsa da çağdaşlaşma Doğu - Batı farkı olmaksızın bütün toplumlar için geçerli bir harekettir ve farklı toplumların birbirlerinden bazı sosyal ve kültürel müesseseleri alması şeklindeki bir hareketi anlatmaktadır. Ayrıca modernleşme ve çağdaşlaşma kavramları Batılılaşma kavramında olduğu gibi kültürel ve sosyal değer ifadelerinden daha çok teknik, teknolojik, prodoktif, rantabl, rasyonel gibi ilk bakışta herhangi bir mânevî değer ifade etmeyen, nisbeten nötr ve daha çok maddî gelişmelere yönelik bir anlam taşımaktadır. Bu anlamda çağdaşlaşma veya modernleşme kavramları, yenileşme ve değişme hareketlerinin vazgeçilmez olanıdır; bütün milletler için söz konusu olup tarihin bütün devirlerinde görülen bir olgudur. Bu bakımdan Türk tarihinde özellikle Tanzimat'tan günümüze kadar yapılagelen değişiklik ve yenilikler için çağdaşlaşmadan çok Batılılaşma deyimini uygun düşmektedir.

Batılılaşma hareketinin Osmanlı İmparatorluğu içerisinde en yoğun bir şekilde tartışıldığı II. Meşrutiyet döneminde kendilerine Garpcılar adını veren bir grup ortaya çıkmıştır ki bunlar konu üzerinde yoğun bir tartışmayı başlattıkları gibi daha sonra kurulan yeni Cumhuri-